Gönderim Tarihi: 06.07.2020

Kabul Tarihi: 16.08.2020

ALÂEDDİN ÖZDENÖREN’DE GELECEK VE İNSAN İLİŞKİSİ

Future and Human Affairs in Alaeddin Özdenören

Dinçer ÖZTÜRK

Dr. Öğretim Üyesi, İğdir Üniversitesi,
Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu
dincer.ozturk@igdir.edu.tr

ORCID ID: 0000-0003-0028-7841

Çalışmanın Türü: Araştırma

Öz

Edebiyatımızda son dönemlerde kaleme almış olduğu şiirleriyle tanınan Alâeddin Özdenören, şiirlerin yanı sıra deneme, hatıra inceleme türlerinde de yazılar kaleme almıştır. Yaşam tarzı, edebi kişiliği, hayatı ve ahlaki ile örnek bir insan modeli olmuştur. Rasim Özdenören’in kardeşi ve Maveracılar olarak da bilinen Alâeddin Özdenören, edebiyatımızda önemli bir iz bırakarak Türk okuyucularının gönlünde taht kurarak sevgilerini kazanmıştır.

Deneme, inceleme, şiir, anı gibi türlerde yazılar kaleme almış olmasına karşın bizler onu ekseriyetle şairlik yönüyle biliriz. Şairlik yönüyle bilindiği kadar aynı zamanda iyi bir nesir ustası olan ve edebiyatımızda kalıcı eserler bırakan yazar, eğitimci, felsefeci ve şair Özdenören, içe kapanık bir mizaca sahiptir. Çalışmamızda, yazmış olduğu şiir ve denemeleriyle edebiyat dünyamızda önemli bir yer etmiş olan Alâeddin Özdenören’in gelecek ve insan ilişkileri ile ilgili bilgi verilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Alâeddin Özdenören, Şiir, Lirik, Maveracılar.

Abstract

Nowadays, Alaeddin Özdenören known for his poetry and one of the important figures of Turkish poetry wrote not only touching, emotional and sensitive poetry but also essays, memories and observations, and he left a nice impression in the world and some immortal works of art for us. He displayed a role model with his life style, literary identity, life and principles. Alaeddin Özdenören, Rasim Özdenören’s brother and known as “Maveracilar” left an indelible impression in literature and enshrined Turkish readership’s memory. Although he wrote essays, observations, and memories, we knew him as a poet. As well as a poet, he is also a prosaist and leaves an impression in our literature. Özdenören as an educator and poet has an introverted character. In our study, we want to present the future and human affairs in the works of Alaeddin Özdenören who left a good impression in our literary world with his poetry and essays.

Keywords: Alaeddin Özdenören, Poetry, Lyric, Maveracilar

1. GİRİŞ

Rasim Özdenören ile ikiz olan Alâeddin Özdenören, 20 Mayıs 1940 tarihinde Kahramanmaraş’ta doğdu. Eyüplü bir aileye mensup olan babası Hakkı Bey, fen memuru olarak tayin edildiği Kahramanmaraş’ta Kısakürek ailesinden Ayşe Nezahat Hanım’la evlenerek bu şehre yerleşir. Özdenören, Maraş’ta başladığı öğrenimini babasının Malatya ve Tunceli’ye tayiniyle bu şehirlerde, babasının emekliye ayrılmasıyla öğrenimini Kahramanmaraş’ta

sürdürür. Ailesinin 1958’de İstanbul’a dönmesi üzerine orta öğrenimini 1962’de Eyüp Lisesi’nde tamamlar. Aynı yıl girdiği İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü’nden 1966’da mezun oldu. Maraş, Çorum, Mersin Atatürk liselerinde, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü ve Halide Edip Adıvar, Başkent ve Fen liselerinde felsefe öğretmenliği yaptı. Kültür Bakanlığı’ndaki müşavirlik görevinden emekliye ayrıldıktan sonra yerleştiği Balıkesir’de 26 Haziran 2003 yılında vefat eder (Kahraman, 2007, s.126).

Şiir, deneme, inceleme ve anı gibi edebi türleri de kaleme alan ve edebiyatımızda iz bırakanlardan Alaeddin Özdenören ekseriyetle şiirleriyle bilinmektedir. Onun şiirlerinin çıkış noktası Halk edebiyatı, Klasik edebiyat ve İkinci Yeni olmuştur. Bunun yanı sıra folklorun da etkileri şiirlerinde hissedilmektedir. Deneme kitaplarında ise felsefeyi kendisine çıkış noktası olarak ele almıştır. Bu hususta onun üniversite eğitimini felsefe alanında yapmasının yanı sıra Bergson, Ernest Hemingway gibi isimleri okuması, bu şahıslar üzerinde çalışma yapması etkili olmuştur. Ayrıca Sezai Karakoç ile tanıştıktan sonra Karakoç’un onu Necip Fazıl Kısakürek ile tanıştırmasının da etkisi vardır. Necip Fazıl’ın onun üzerindeki etkisi hayatı boyunca devam eder.

Türk edebiyatının bilhassa 1960’lı yıllardan sonra yeni bir mecrada hareket etmeye gayret göstermesi yönünde ortaya konulan çabalarla beraber Sezai Karakoç etkisi bu dönemin sanatçıları üzerinde hissedilir (Şahin, 2013, s.2727-2744). Alaeddin Özdenören bu dönemin şairlerinden olduğundan Sezai Karakoç’tan etkilenmiş, kendisiyle tanışmış edebiyat üzerine konuşmalar ve çalışmalar yapmışlardır (Şahin, 2017, s.29-41). Karakoç’la tanışmalarından sonra Özdenören şiiri farklı ve daha derin bir ırmakta akmaya başlar. Bundan dolayı, onun şairliğinde etkilendiği asıl isim Sezai Karakoç olmuştur (Aydoğan, 2015, s.42). Bir düşünce insanı olan Özdenören, Karakoç’la tanıştıktan sonra yazdığı şiirlerinde Klasik Türk edebiyatının izlerini şiirlerinin merkezine alarak yeni bir perspektifle çağın yazınına uygun hale getirir. Yeni şiirlerinde düşünce biraz daha öne çıkar (Özdemir, 2014, s.101). Karakoç’tan etkilenmesine rağmen Özdenören İslami edebiyat şiirine farklı bir nazariyat kazandırır. O manevi içeriği Batının söyleyiş tekniğiyle harmanlayarak bir sentez ortaya koyar. Bu şekilde bir eylem içerisinde bulunarak şiirde bir bütünlük oluşturma gayesi içerisinde olur (Necatigil, 1991, s.8-9). Aldığı eğitim ve felsefenin etkisiyle Türk şiirine metafizik göndermeli açılımlar kazandırarak yeni bakış açıları kazandırır.

Diriliş ve Edebiyat dergileri Özdenören’in sanat dünyasına adım atıp sesini duyurmaya başladığı ilk dergilerdirler. Bu dergilerde yazdığı ilk

yazılarından sonra Kahramanmaraş'tan birlikte yola çıktıkları arkadaşları; Rasim Özdenören, Erdem Bayazıt, Cahit Zarifoğlu, Mehmet Akif İnan, Hasan Seyithanoğlu ve daha sonra tanıştıkları Nazif Gürdoğan ile Maveria dergisini çıkarırlar. Bu faaliyetlerin yanında çıkardığı şiir ve deneme kitapları, köşe yazılarıyla Alaeddin Özdenören devrinin önde gelen edebiyatçıları arasında yer alır.

Alaeddin Özdenören'in edebiyatla ciddi anlamda ilk tanışması lise yıllarında gerçekleşir. Nuri Pakdil tarafından çıkartılan Hamle dergisinden okuduğu yazılar onun edebiyata ve dergiye olan ilgisini daha da arttırmıştır. Bu dergide okuduğu “Kendi Diliyle Orhan Veli” adlı yazı şairi çok duygulandırır (Zarifoğlu, 2000, s.140).

Alaeddin Özdenören ve Cahit Zarifoğlu 1957 yılının kasım ayında Engizet gazetesinde fikir-sanat sayfası çıkarmaktadır. Gençlik gazetesinde çeşitli yazılar yazarlar. Alaeddin Özdenören'in sanatla, şiirsellik ve tanışıklığı çocukluk yıllarına dayanır. Şairin çocukluğunda dinlediği yağmur sesi veya ninesinden duyduğu dizeler onda hep farklı duygular uyandırır. Hep şiirsel bir hayattan yana olur. Alaeddin Özdenören'e göre kâinatta var olan her şey bir senfoni etrafında gelişir (Özdemir, 2014, s.92). Şair, doğa ve sanatla olan münasebetini şu cümlelerle anlatır;

“Bir de yağmur... Maraş'ta, bizim çocukluğumuzda iki tip ev vardı: Dam evler, bir de ahşap evler. Dam evler çoğunlukta idi. Yağmur yağdığı zaman damlar lovlanırdı. Böylece toprak berkitilir, yağmurun evin içine akmasının önüne geçilirdi. Bizim ev yüksekte olduğu için aşağıda bir gidip bir gelerek damları lovlayan insanları seyretmek pek hoşuma giderdi. Hali vakti yerinde olanlar ahşap evlerde otururlardı. Bu evlerin çatıları çinko olurdu. Yağmur yağdığı vakit, hele geceleri, damlalar çinkoya düşmeye başlayınca bir melodi, bir senfonidir başlardı. Bu sesleri dinleye dinleye uyur giderdim. Çok daha sonraları uykum kaçtığımda, zihnimde çinkoya düşen yağmur damlalarının sesini duyar, Yunus'un (Derviş gönlü taş gerek/ Gözü dolu yaş gerek/ Koyundan yavaş gerek) dizelerini okuyarak çocukluğumun dervişini gözümde canlandırır, uyumaya çalışırdım.” (Özdemir, 2014, s.92).

Tarih boyunca şairler ve yazarlar doğadan etkilenmişlerdir. Hatta doğa ve doğa olayları çoğu zaman onlar için ilham kaynağı olmuştur. Özdenören de yağmurun yağışını ve o dönemin yaşamını, yaşamsal koşullarını akıcı bir üslupla, yağmurun damlarda çıkarmış olduğu sesi bir senfoni edasıyla anlatmaya çalışır. O, doğanın kendisi üzerindeki tesiri, geçmişi tekrardan zihinden canlandırmaya çalışarak geçmişin değerlerini kolektif bilinçdışının sonsuz evreninde kendisine has imge ve simgelerle kurar.

2. KİŞİLİĞİNİ VE EDEBİYAT DÜNYASINI BESLEYEN KAYNAKLAR

Alaeddin Özdenören'in kişiliğinin şekillenmesinde doğup büyüdüğü Kahramanmaraş'ın yöresel kültür renklerinin etkisi vardır. Bunun yanı sıra İslam dünyasının kalbi olan İstanbul şehrinin de şairin dil zevkinin oluşmasında önemli bir yer etmiştir. Yazar, İstanbul'la ilgili düşüncelerini şu şekilde ifade etmektedir; “*İstanbul; gençliğim zevk ve coşkuluğum, doya doya yaşadığım, ama bir türlü doymadığım büyük şehir... Şiirimle kucaklaştığım kent.*” (Özdenören, 2015, s.15). Kahramanmaraş Lisesi'nde okuduğu yıllarda sonradan edebiyat dünyasında isim yapacak olan ikiz kardeşi Rasim Özdenören ile Cahit Zarifoğlu, Erdem Bayazıt, Nuri Pakdil ve Mehmet Akif İnan gibi arkadaşlarının oluşturduğu edebiyat grubunun içinde yer alır. Maraş'ta daha önce çıkan Hamle dergisini yeniden yayımlayan ve mahallî gazetelere sanat ekleri hazırlayan bu grup Pazar Postası dergisi aracılığıyla İkinci Yeni şiiriyle tanışır. Özdenören, bu şairlerden özellikle Cemal Süreya'nın etkisi altında kalır. Alaeddin Özdenören'in ideoloji ve dünya görüşü kendisinden oldukça farklı noktada bulunmasına rağmen İkinci Yeni içerisindeki sol cenahtan şairleri yok saymaması özellikle Cemal Süreya şiir ile olan ilişkisi vurgulanması dikkate değerdir (Hüküm, 2018, s.17). İstanbul'a gelmesinin ardından Sezai Karakoç'u tanınması, onun vasıtasıyla Necip Fazıl Kısakürek'le tanışması kendi şiirini bulması yolunda bir dönemeç olur.

Klasik şiirin duyarlılıklarına açık olan (Özdemir, 2014, s.25) felsefeci, şair, yazar Özdenören'in şiiri (Öztürk, 2019, s.671-685). Fuzûlî, Şeyh Galib Baki, Faruk Nafiz Çamlıbel, Kemalettin Kamil Kamu gibi isimlerin yanı sıra Ahmed Hâşim, Cemal Süreya ve Sezai Karakoç çizgisinin devamı gibidir. “*Divan Şiiri Savunma İstemez*” (Özdenören, 2015, s.162) başlıklı yazısında divan şairlerinin bir gerdanlığın boncukları gibi birbirine benzediklerini, bununla birlikte birbirinden farklı kişilikleri yansıttıklarını söyler. Oradaki özü aynen aktarmanın değil çağdaş duyarlılık içinde yeni katkılarda bulunarak geliştirmenin gereği üzerinde durur. Ona göre, her sanatçı bunu kendi kişiliğinin hamurunda yoğurarak özgün bir şekilde ortaya koymalıdır. Onun şiirlerinin ana temalarını lirik ve ince duyarlılıklar, maneviyat, hüznün, ayrılık, ölüm, keder, içlilik ve estetikleşmiş yığılık gibi duygular oluşturur. Onun şiirlerine egemen olan bu duygular, ince bir lirizm ile sağlam bir şiirsel yapı oluşturmaktadır (Kahraman, 2007, s.127).

Alaeddin Özdenören'in şiirlerinde ilk başlarda genellikle halk şiiri tarzına yakın, felsefî söylemden biraz daha uzak şiirler kaleme alır. Bu dönem şiirlerinin üzerinde Ahmed Arif etkisindedir. İkinci döneminde ise

daha derin felsefi ve mistik şiirler yazar. Bu dönem şiirlerinde ise Sezai Karakoç'un etkisi vardır (Özdemir, 2014, s.101).

Şiir ve edebiyat yazılarını; Diriliş ve kurucularından olduğu Maver'a'nın yanında Kayıtlar, Hece, Edebiyat Ortamı, Yedi İklim, Ay Vakti, Simya gibi dergilerde yayımlayan Özdenören Yeni İstiklal, Yeni Devir, Millî Gazete, Zaman, Sağduyu, Tutanak gibi gazetelerde köşe yazarlığı yapmış, bu tür yazılarında daha çok Bilal Davut takma adını kullanmıştır (Kolektif, 2010, s.821).

Şair, lirik olan şiirlerinde ritme, kafiye çok önem verir. Ritimden dolayı ünlü şairin pek çok şiiri okuyucuların hafızasında kolayca yer edinmekte ve onlar tarafından söylenmektedir. “*Şiirimde benim kolladığım şey şudur: Ritim. Şiirde ritme çok önem veririm. Kafiye çok önem veririm.*” (Özdenören, 2015, s.165). Şair, ritme ve kafiye önem vermesi nedeniyle kadim bir medeniyetin şiirini terennüm ederken coşkun bir ırmak misali mısralarında akar; fakat geleneğe dayalı bir üslupla kaleme almış olduğu şiirleri kolay anlaşıldığı söylenemez. Kendisi, hayat serüvenine dair izler taşıyan *Unutulmuşluklar* isimli eserinde “*şiir, karbeyaz bir kutu kapağıdır; kolay kolay açılmaz.*” (Özdenören, 2015, s.11) şeklinde şiiri tanımlayarak şiirin mantığının değişken olduğu, ancak özünün hep aynı olduğuna vurgu yaparak şiirin kolay kolay anlaşılamayacağına vurgu yapar. Onun da şiirleri hemen kendini ele vermez, anlaşılması güçtür. Şiirinin anlaşılabilmesi için okuyucunun belli belli bir kültür birikimine sahip olması gerekir.

3. HAYATININ EN DRAMATİK OLAYI

Her insan için ölüm erken derler, ama gerçekten Alâeddin Özdenören erken vefat eder. Arkadaş gurubu içerisinde arkadaşlarıyla kıyaslandığında en az yazanlardan olduğunu söyleyebiliriz. Bunun nedeni ise, eserlerini besleyen asıl kaynak, özel hayatının teşekkül ettiğini söyleyebiliriz. Kendi şiirini yaşayan yahut şiiri kendi içinde yaşaması olarak da açıklanabilir. Buna rağmen Türk yazınında güzel, ölümsüz eserler bıraktı. Deneme, inceleme, hatıra gibi türlerde yazı kaleme almış olmasına karşın ekseriyetle şairlik yönüyle bilinir. Bu şekilde bilindiği kadar aynı zamanda iyi bir nesir ustası olan Özdenören, içe kapanık bir mizaca sahiptir; ancak oğlu Kerem'i bir trafik kazasında (Kahraman, 2007, s.126) kaybettikten sonra içine daha fazla kapanan şairin duyguları, bu tarihten sonraki şiirlerinde daha da derinleştiği görülmektedir. Hayatında yaşadığı en dramatik olaylardan olan oğlunun ölüm acısı onun şiirlerinin farklı bir mecraya kaymasına neden olur. Oğlu Kerem'in ölümü onu derinden sarsar, evlat acısı düştüğü yeri yakar kavurur, ıstırap ve acı ile yaşar. Ölüm insanın

hayatında beyaz bir boşluk, bir acı bırakır; ancak bu acı sonradan anlaşılan bir acı olur. “Dil kalbin tercümanıdır” misali, ünlü şairin ıstırabı, acısı diline vurur. Oğlu Kerem için kaleme almış olduğu şiirleri, edebiyatımızın en lirik en hazine şiirleri arasında yer alır;

*“Senin çantanın oğlum
Bir gözünde gülücüklerin vardı
Ağlayan çocukların yanaklarına yapıştırırdın
Bir gözünde defterin vardı.
Ki her yaprağında
Yıldız gibi çırpınırdı minik kalbin
Bir gözünde üzüntülerin vardı
Saklardın.
Bir gözüne de kuşlar yuva yapmıştı
Kulpundansa keremcik
Kedercikler sızardı
Çantan ne ağır çantaydı.”* (Özdenören, 2017, s.114).

Kerem’in Çantası isimli hüznü dolu şiirinin yanı sıra Kerem’e Ağıt adlı şiirini de aynı duygular egemendir.

*“Ardımda hiçlik dereleri
Önümde varlık gülleri
Ellerim Kerem’in elleri
Uzaktan çocuk haberleri
Dediler ki Kerem ölmüş
Güzellikler deren ölmüş
Canımın bağı oğlum
Kalbimin ağı oğlum
Acının dağı oğlum
Derdin otağı oğlum
Yel eser ağı oğlum
Önümde duran ova
Bir kan çanağı oğlum
Gökyüzü boydan boya
Hüzün ırmağı oğlum
Senin güzelliğinden
Yerle ağmalı oğlum
Hasretin inceden akan su gibi
İçimi doldurup taşırır gibi
Her adımda kurulu bir pusu gibi
Deniz diplerinin yosunu gibi
Dereler tepeler ağlıyor oğlum.
Rabbim aramızda gizimiz var
Bir sandık içinde çeyizimiz var*

*Uzar mahşere dek dehlizimiz var
Batan günlerde akar güzümüz var*

*Ağaçlar dallarını eğiyor oğlum
Cennetin güzel çocuğu
Gözleri gül tomurcuğu
Yavruların yavrucuğu
Unutma şu babacığı
Şu babacık gönlünü dağlıyor oğlum
Özden harabeyim ben
Onulmaz yareyim ben
Kendime çareyim ben
Kerem'im divaneyim ben” (Özdenören, 2017, s. 111-113)*

Alâeddin Özdenören'in şiirlerinin en karakteristik özelliği lirik olması ve insana hüznün vermesidir. Kendi kuşakları arasında onu farklı kılan en önemli özelliği budur (Özdenören, 2019, s.671-685). Ancak Alaeddin Özdenören'in kuşağı, yerli duyarlılığı, siyasi ve ideolojik sorumluluğu üzerinde taşıyan bir kuşak olduğundan onun şiirlerini sadece bireysel duyarlılıkla kaleme alınmış, lirik şiirler olarak nitelendirmek doğru değildir (Hüküm, 2018, s.47). Şiirlerine bir bütün olarak bakıldığında, dizelerinde bir hüznün yayıldığı, kırık ve yıkık bir yüreğin çılgılığı, ıstırabı, elemi hissedilebilmektedir (Özdenören, 2003, s.94). Yazar tarafından verilmek istenilen hüznün “harabe”, “yara”, “çare” ve “divane” kelimelerine vurgu yapılarak verilmek istenir.

Alâeddin Özdenören, felsefeyi adeta içselleştirerek felsefi derinliği şiirine taşımıştır. Hayatın vermiş olduğu en büyük acılarına rağmen metanetini koruyan, ayakta duran müspet-menfi yaşanan bütün hadiselerin sonunda doğum kadar gerçek olan ölümün var olduğunu bilen ve Allah'a olan inancını mevcudiyeti gereği ölümden korkmayan Özdenören, evvelden;

*“Gülüm gülüm
Bu kentin koynuna girdiğim günden beri
Cebimde ölümüm
Avuç avuç dağıtırım insanlara
Bir türlü tükenmez ölümüm.
Üzümleri aydınlatırım
Masal çarşılarını
Yatağına sığmayan ırmakları
Mağra içlerine gizlenmiş aşkları
Yerler mühürlenince akşamları
Kanlı sulara gömülürüm*

*Gülüm gülüm
Benim ölümüm*

Çocukların kulaklarına küpedir

Vitrin denizlerine zincirlenmiş çocukların.” (Özdenören, 2017, s.34).

Cebimde Ölümüm isimli meşhur şiiri yazarak, hayatın ona yaşatmış olduğu acılar, ıstıraplar ve olumsuzluklara rağmen hayata boyun eğmemiş; hayatın sonunda, doğum kadar gerçek olan ölümün var olduğu bilinciyle yaşayarak hayata meydan okumuş, dünyaya itibar etmemiştir. O; acıyı, ıstırabı, hüznü menfi bir ruh hali olarak değil de insan olarak var olmanın bedeli olduğu düşüncesiyle ortaya koyar. Bunun yanı sıra ıstırabından, hüznünden muzdarip olmayan biridir. Acısına, hüznüne her zaman sahip çıkan, halinden memnun olan ve inancı gereği şükür edendir.

Esasında, Alâeddin Özdenören’in şiirlerine bir bütün olarak bakıldığında, şiirlerinin ana damarını, özünü hüznün oluşturmaktadır. Şair şiirlerinin temelini oluşturan hüznü umudu da eklemektedir. Şairin en karamsar şiirlerinde bile karamsarlık yoktur, umut vardır. Coşkulu, lirik bir edayla kaleme almış olduğu şiirlerinde imge çokluğu hemen dikkat çekmektedir. Şiirleri ile asli kaynaklara dönüş çabası içerisindedir. Aynı zamanda, şiirleriyle uygarlığına yabancılaştırılmış kentin uyandırılmasını, kentin bilincine varılmasını amaçlar. İslam inancına sahip olması nedeniyle bu anlayışı şiirlerinde özellikle içerikte yoğun bir şekilde yansıtır.

4. BATI VE BATI MEDENİYETİNE BAKIŞI

Yedi güzel adamdan biri olan Alâeddin Özdenören, Batı uygarlığı ve ona bağlı olarak Batı yaşama tarzı “ölümü unutma” temeli üzerine inşa edilmiş olduğunu belirtir; “*Ölüm ötesine inanmayan Batılıların, tabiatı egemenlikleri altına almaya çalışmaları, bunu başaramayınca da onu tahrip etmek ve kirletmek için çabalamaları, tabiat karşısında kendilerini güçsüz ve aciz hissetmelerinin bir sonucudur. O, tabiata saldırmakla, ölümsüzlüğe olan ihtiyacını, susuzluğunu gidermek istemektedir aslında. İşte onun çıkmazı ve bunalımı da buradadır. Böyle bir davranış, onun eşyada derinleşmesine değil, bilakis eşyalaşmasına yol açmakta. Ve bu da onu sonunda saçma ve anlamsız bir hayata vardırma*” (Özdenören, 2006, s.119).

Ülke olarak Batı’da üretilen maddi manevi her şeye açık bir pazar olduğumuz ve sanayi ürünü ithal eder gibi bunları Batı’dan ithal ettiğimiz ancak daha sonra bu hastalıkların kangrene dönüştüğünü belirtir (Özdenören, 2006, s.130). Müslüman toplumlarının inançları doğrultusunda yaşamaları, inançlarına uygun bir toplum düzeninin inşa edilmesi gerektiğine vurgu yapan Özdenören aksi takdirde Müslüman bir toplumun, inançları doğrultusunda yaşaması, inançlarına uygun bir toplum düzenini kurması engellendikten sonra, onlara özgürlük vermek esasında o toplumu tamamıyla köleleştirmek olduğunu dile getirir. Batı uygarlığının özünde kötülük

barındırdığı ifade eder. Bunun da şeytana yenilgisinin bir neticesi olarak açıklar. Allah'ın insanlar için öngördüğü yaşama biçiminin inkârcısı olan bir uygarlık olarak betimler. Mutlaklık, çıkış noktasını değiştirmiş olduğu vahyin yerine aklın konulmak istendiği belirtir.

Alâeddin Özdenören Geleceğin İnsanı adlı kitabında değinmiş olduğu diğer bir konu da Tanzimat Dönemi'dir. Batı zihniyeti, Türkiye'yi bütün yönüyle kendisine bağlı ve bağımlı hale getirmek istediğini belirtir. Bunu da 1839 senesinden itibaren aktif olarak başlayan Batılılaşma hareketinin doğurmuş olduğu sosyal çözülme, Cumhuriyet Dönemi'nden sonra kesin bir sonuca ulaşması için bir çaba içerisinde olunduğuna vurgu yapar. Bu şekilde Türkiye'yi gerek sosyal yapısı ile gerekse ekonomisi ile kontrol altına almak imkânına kavuşacaklarını tebarüz eder.

Bu doğrultuda ülkede şartlanmış Batıcı kadroları bir araç olarak kullandıkları, bilimsel değerlerle dinî değerlerin birbiriyle bağdaşmaz olduğunu temel bir varsayım olarak kabul eden Batıcılar, eğitim kurumlarının bütün programlarını bu varsayıma dayandırırılar.

Özellikle de laiklik ilkesini, dinî değerleri toplumdan tasfiye etmek için bir araç olarak kullanmışlardır. Bu ilke doğrultusunda bütün dinî inanç ve düşünceleri ayakta tutan kurumlar kaldırılarak onların yerine, yabancı kurum ve anlayışlar aktarılarak yerleştirilmek istenmiştir. “*Dinî muhteva olarak değil, şekil ve ibadet olarak toplumdan silmek yoluna gidilmiştir...*” (Özdenören, 2006, s.62). İslami değerler çözülüş ve dağılışın nedeni olarak gösterilmiştir. Şu da bir gerçek ki, bu ülke insanının bağlandığı sevgi, saygı, dürüstlük, emanete sadakat, sözünde durma gibi ulvi değerler kaynağını İslam inancından almaktadır. Tanzimat Dönemi'nde bütün kurumları ve sosyal hayatı bütününü yok etmek yerine İslam idealine göre yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Oysa Batı uygarlığı, Batıcı zihniyetiyle yetişmiş, Batı kültürüyle yoğrulmuş olan yöneticiler halkı ve halkın kültürünü, sosyal yapısını dikkate almadılar. Batı kültürüyle yetişmiş olan devlet adamları, ülkenin politikasına egemen oldular. Ülkenin politikasına egemen olan devlet adamları, devletin olanca gücünü kullanarak toplumu kültür değişimine zorlamışlardır. Oysa bizin kültür dinamiklerimizle Batının kültür dinamikleri birbiriyle tamamen zıt olmasına rağmen bunu görememişlerdir. Tanzimat'la beraber dönemin yöneticilerinin yapmaya çalıştıkları ekonomi politikası Osmanlı Devleti'nin çöküşüne, İttihat ve Terakki'nin uygulamış olduğu dış politika ise devletin yok olmasına neden olmuştur. Ki Batılılaşmanın yahut Batılı/Batıcı düşüncenin temel gayesi Müslümanları, Müslümanca düşünme zihniyetinden ve ümmet bilincinden uzak tutmaktır. Bu şekilde ümmet bilincinden uzaklaşmış aynı zamanda

Müslümanca düşünme zihniyetinden uzaklaşmış ve benliğini yitirmiş bağımlı bir toplum oluşturulmak istenmiştir.

5. SONUÇ

Alaeddin Özdenören çeşitli edebiyat dergilerinde yazmış olduğu yazılarla genç şairlerin ilgi gösterdiği şairler arasında olmuş, aynı zamanda pek çok genç şaire öncülük etmiştir. Genç şairlerin şiirleri hakkında yazılar yazarak onlara yol göstermiştir.

Alaeddin Özdenören'in edebî kişiliğinin oluşmaya başladığı 1960'lı yıllar; temelinde halk, divan ve Batılılaşma etkisiyle oluşan yeni Türk şiirini bünyesinde taşır. Onun şiirlerinin çıkış noktası Halk edebiyatı, Klasik edebiyat ve İkinci Yeni olmuştur. Bunun yanı sıra folklorun da etkileri şiirlerinde hissedilmektedir. Deneme kitaplarında ise felsefeyi kendisine çıkış noktası olarak ele almıştır. Bu hususta onun üniversite eğitimini felsefe alanında yapmasının yanı sıra Bergson, Ernest Hemingway gibi isimleri okuması, bu şahıslar üzerinde çalışma yapması etkili olur. Ayrıca Sezai Karakoç ile tanıştıktan sonra Karakoç'un onu Necip Fazıl Kısakürek ile tanıştırmasının da etkisi vardır. Necip Fazıl'ın onun üzerindeki etkisi hayatı boyunca devam eder. Böylece kendisi Türk şiirine metafiziki açılımlar kazandırmış, farklı yorumlar getirmiştir.

Şiirlerini kaleme alırken kelimelerin seçimine oldukça özen göstermiştir. Şiirin inşasının rastgele olmadığına inanan şair, şiirlerini adeta imbikten damırtırcasına kristalize ederek okuyucuya vermeye çalışır. Bu nedendir ki arkadaşları içerisinde en az yazan kişi olur. Lirikizm onun şiirlerinde önemli bir yer teşkil eder. Hangi türde olursa olsun eserlerine baktığımızda gerek birlikte olduğu arkadaş topluluğu gerekse sonradan tanışmış olduğu şahıslardan etkilenmelerle kendisine has bir sanat ortaya koyar, Türk edebiyatına farklı yaklaşımlar kazandırarak edebiyatımızda önemli bir yer edinir.

6. KAYNAKLAR

- Aydoğan, M. (2015). *Yalnızlık mahşeri*. Alaeddin Özdenören, Cümle Yayınları, Ankara.
- Enginün, İ. (2001). *Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatı*. Dergâh Yayınları, İstanbul.
- Hüküm, M. (2018). *Alâeddin Özdenören*. Bir Yayıncılık, İstanbul.
- Kahraman, Â. (2007) Türkiye Diyanet Vakfı. *İslam Ansiklopedisi*, Cilt 34, İstanbul.
- Necatigil, B.(1991). 1960 sonrası Türk şiiri. *Dergâh Dergisi*, S. 2-20, İstanbul.
- Özdemir, Ş. (2007). *Alâeddin Özdenören hayatı-sanatı-eserleri*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Özdenören, A. (2006). *Geleceğin insanı*. Hece Yayınları, Ankara.

- Özdenören, A. (2001). *Şiirin geçitleri*. Sarmaşık Yayınları, İstanbul.
- Özdenören, A. (2015). , *Unutulmuşluklar*. İz Yayıncılık, İstanbul.
- Özdenören, A. (2017). *Bütün şiirleri*. İz Yayıncılık, İstanbul.
- Özdenören, R. (2003). Alâeddin'in şiiri. *Hece Dergisi*, Yıl 7, Sayı 76, Ankara.
- Öztürk, H. (2019). Alaeddin Özdenören'de şiir ve felsefe 1. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16 (2), 671-685. DOI:10.33437/ksusbd.609458
- Özön, M. N. (1941). *Son asır Türk edebiyatı tarihi*. Maarif Matbaası, İstanbul.
- Şahin, V. (2015). Sezai Karakoç'un şiirlerinde yaratıcı değerler. *International Journal Of Languages' Education And Teaching* Issn: 2198 – 4999, Mannheim – Germany Udes, P. 2727-2744.
- Şahin, V. (2017). Sezai Karakoç: Kur(t)uluş imgeleri ve diriliş estetiği. *Mecmua*, Bahar, S. 716.
- Şakar, C. (1999). Alaeddin Özdenören'le Rasim Özdenören üzerine bir konuşma. *Yedi İklim Dergisi*, S.107-108, Şubat-Mart.
- Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi*, (Kolektif) Cilt 2.
- Ünlü, M. (2003). *20. yy Türk edebiyatı 4 (1960 Sonrası Edebiyatımızdan On İki Yazar)*. İnkılap Yayınları, Anka Basım, İstanbul.
- Yakın, A. (2003). Alaeddin Özdenören ile kırk beş yıl üzerine. *Hece Dergisi*, S. 73-88.
- Zarifoğlu, C.(2000). *Konuşmalar*, Beyan Yayınları, İstanbul.